

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

EEN GELUKKIG KERSTFEEST VOOR

MENEER SCROOGE

Kerstspel in twaalf scenes

door

Dino Philips

Naar "A CHRISTMAS CARROL" van Charles Dickens

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1993

Nr. 1381

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

cop. 1993 Toneelfonds J. Janssens/

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De gebeurtenissen spelen zich af op kerstavond in het Engeland van rond de eeuwwisseling.

DEKORS:

De bedoeling is alles zo sober mogelijk te houden.

De scènes met de geesten spelen zich meestal af voor het doek of op een zijplateau.

HET KANTOOR: een hoge lessenaar met kaars op waar Bob Cratchit, de klerk, voor staat. Een scheiding en het kantoor van Scrooge, met een bureau met een gemakkelijke stoel - een kluis - een kandelaar kasboeken - ganzeveders.

DE EETKAMER: een tafel met stoelen - een commode (die ook gebruikt kan worden in de slaapkamer) - een leunstoel - een kandelaar een bijzettafel met een kruik wijn en een glas. Indien mogelijk een grote klok aan de muur of een staande klok.

DE SLAAPKAMER: een hemelbed met bedgordijnen - een commode of linnenkastje - een nachttafel met kaars - een stoel met biezen om kleding op te leggen.

KLEDING:

SCROOGE: een donkere broek, een lakense mantel en een grote witte kraag met zijden das.

Een groot nachthemd - een kale kamerjas en een slaapmuts; afgelopen slippers.

Indien de kleding van de vrouwen te ingewikkeld is, kan men voor de "verleden" scènes, de meisjes in lang wit kleden, met kleurige linten in haar en taille.

PERSONAGES IN VOLGORDE VAN OPKOMST: (5D - 11H - 3K)

EBEZEUS SCROOGE	: een zure, barse, gierige man van 63.
BOB CRATCHIT	: zijn slaafse bediende - 40 jaar.
COLLECTANT VOOR EEN GOED WERK	: heer of dame van 50 jaar
DE NEEF VAN SCROOGE	: zoon van Fanny - vrolijke man van 45.
DE HUISHOUDSTER VAN SCROOGE	: een 35'jarige slons aan de drank.
GEEST VAN JACOB MARLEY	: overleden vennoot van Scrooge - eind 50
EERSTE GEEST - VAN HET VERLEDEN	: Fanny, zusje van Scrooge - 16 jaar Bella, ex-verloofde van Scrooge - 25 jaar
TWEDE GEEST - VAN HET HEDEN	: tableau bij de Cratchits
MEVROUW CRATCHIT EN DE 3 KINDEREN	: stemmen tableau : Bella met haar vader
DERDE GEEST - VAN DE TOEKOMST	: tableau : 2 zakenmensen voor de beurs
DE WASVROUW VAN SCROOGE	

Verschillende rollen kunnen echter door één persoon gespeeld worden:

b.v. Neef : ook tweede geest
Geest van Jacob: ook vader van Bella en eerste zakenman
Collectant dame : ook wasvrouw
Collectant heer: ook man van Bella en tweede zakenman
Fanny: ook Bella's dochter en Mevr. Cratchit
Bella : ook huishoudster

Dan is de bezetting herleid tot ongeveer 3 dames en 6 heren.

Het kan een zeer goed effect geven de eerste geest ook door een dame te laten vertolken; die kan de rol een overdreven nostalgisch tintje geven.

OPVOERINGSRECHT:

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van minstens ACHT tekstbrochures bij de uitgever, en na betaling van de verschuldigde auteurs-

E E R S T E   B E D R I J F

SCENE 1

(Het is de vooravond van Kerstmis. De avond valt vroeg buiten, door de kille mist. We zijn in het zakenkantoor van de firma "Scrooge en Marley". De Heer Marley is overleden en de Heer Scrooge doet de zaak verder met een erg onderbetaalde klerk.

In een zeer schaars verlicht en koud kantoor staat aan een lessenaar de klerk Bob Cratchit met een ganzeveder rekeningen uit te schrijven. In een aanpalend kantoor zit de baas zelf: Scrooge. De brandkast staat open en is goed gevuld; het bureau ligt vol met kasboeken en geldbeurzen. De firma doet inderdaad goede zaken!

Bob Cratchit blaast in zijn koude handen, en kijkt naar het kantoor van de baas; hij doet een pas in die richting, gaat dan aarzelend terug, overlegt met zichzelf en gaat zeer onderdanig kloppen en vraagt:)

CRATCHIT: Mijnheer, hebt u een ogenblikje...?

SCROOGE: (heeft een zeer onaangename, barse manier van spreken) Ben je daar nu weer?

CRATCHIT: Het is toch zo bitter koud. Het vuur is praktisch uit en daarom kwam ik vragen of ik soms nog -at kolen mocht halen mijnheer.

SCROOGE: Hoe oud ben je, Cratchit?

CRATCHIT: Veertig, mijnheer Scrooge; in maart 41 als 't God belieft.

SCROOGE: Wel kerel, neem dan een lesje aan mij: ik ben al meer dan 63 jaar en heb nog nooit kou gehad, maar ik werk hard en dat geeft me genoeg energie om geen kou te voelen, neem daar maar eens een voorbeeld aan!

CRATCHIT: Ik wou dat ik hetzelfde kon zeggen mijnheer.

SCROOGE: Je gedraagt je als een oude juffer, niks dan een slap karakter...

CRATCHIT: Mijnheer geloof me, ik zou u niet durven lastig vallen, maar mijn handen zijn zo verkleumd, dat ik de pen niet meer kan vasthouden en bijgevolg kan ik geen mooie regelmatige leestekens meer schrijven, en dan bent u ontevreden over mijn werk.

SCROOGE: (kijkt even naar de lessenaar van zijn klerk en zegt)

Maar ik zie dat je een kaars hebt branden, daar kun je toch je vingers aan warmen! Als je niet oppast zul je je vingers zelfs verbranden...

CRATCHIT: (snapt niet dat zijn baas doodernstig is en herhaalt onbegrijpend) aan mijn kaars...

SCROOGE: (uitvliegend) Vooruit, ophoepelen nu en kom me niet meer lastig vallen met zulke futiliteiten, of je kunt thuis voor je haardvuur gaan zitten. Voorgoed, hoor je me? Verduiveld...

(Cratchit haastig terug naar zijn plaats terwijl een winkelbel tingelt)

SCENE TWEE

(Een deftige heer of dame collecteert voor een goed doel en vraagt Cratchit:)

COLLECTANT: Met wie heb ik het genoeg en alstublieft? Met de heer Marley of met de heer Scrooge?

CRATCHIT: Een ogenblikje meneer. Ik dien u even aan bij de heer Scrooge.

COLLECTANT: Ja dank u.

CRATCHIT: (maakt een uitnodigend gebaar naar de heer om mee te gaan naar het bureeltje van Scrooge.) Mijnheer Scrooge, hier is een heer die u wenst te spreken.

SCROOGE: Als ik met geldzaken bezig ben mag je me niet storen, hoeveel maal heb ik je dat al-gezegd? Wie is het?

CRATCHIT: Ik heb zijn naam nog niet gevraagd mijnheer, omdat hij naar u persoonlijk vroeg of de overleden heer Marley.

SCROOGE: (ongeduldig) Goed, goed, ruim die geldbeurzen in de brandkast en laat hem dan binnen.

(Eindelijk is het meeste opgeruimd en laat Bob de vreemde heer in het bureau van Scrooge)

SCROOGE: (reikt hem de hand van over zijn bureau en zegt droog) Scrooge.

COLLECTANT: Aangenaam, mijnheer Scrooge. Is de heer Marley niet aanwezig vandaag? Of is hij misschien al naar huis vanwege kerstavond?

SCROOGE: (afwerend met zijn hand) Nee mijnheer, mijn compagnon Jacob Marley is overleden.

COLLECTANT: Nee toch!

SCROOGE: Ja mijnheer, en reeds een hele tijd; vanavond precies zeven jaar geleden.

COLLECTANT: Wat spijt me dat...

SCROOGE: Wenste u hem persoonlijk te spreken over zaken, ik kan u verzekeren dat IK nu alle zaken van Jacob heb overgenomen tot volledige tevredenheid onze cliënteel.

COLLECTANT: O ja natuurlijk, maar zo bedoel ik het niet, ik had vast gerekend op een donatie van de twee firmanten, en nu zal het er maar één zijn.

SCROOGE: (droogjes) Ik begrijp echt niet wat u bedoelt mijnheer.

COLLECTANT: Mijnheer Scrooge, in de kersttijd - nog meer dan anders - vinden wij, leden van de kerkfabriek, dat we iets extra moeten doen voor de armsten onder onze broeders. In deze harde tijden zijn er zoveel mensen die het allernoodzakelijkste moeten missen en daarom...

SCROOGE: Een bedelpartij! Ik dacht het wel...

COLLECTANT: Pardon?

SCROOGE: (kwaad) IK NOEM DAT BEDELEN! (kalmer) Of weet u een beter toepasselijke benaming? Er zijn toch armenhuizen, ouderlingenhuisen jongeren- en weeshuizen, zelfs gevangenissen. Dat bent u toch met mij eens?

COLLECTANT: (beduusd en onbegrijpend) Eh...ja...

SCROOGE: Ik ben blij te horen dat u me gelijk geeft, want eigenlijk begrijp ik absoluut niet waarom u komt bedelen voor die zogezegde armen. Wie niet ziek is kan werken en zal dus niet arm zijn! Wie niet werkt en niet ziek is, is LUI en maakt het de anderen lastig. Wel, die moeten dan maar achter slot en grendel gaan leren werken. En aldus is het armenprobleem in een handomdraai opgelost. Nog vragen?

COLLECTANT: Maar mijnheer Scrooge, er zijn toch brave mensen die geen werk kunnen vinden, of oude mensen die niet meer kunnen werken, en daarom armoede kennen. Het is vooral voor deze mensen dat wij de omhaling doen. Hoeveel mag ik voor u inschrijven?

SCROOGE: GEEN PENNY - NIETS - ZERO!! Ben ik duidelijk genoeg?

COLLECTANT: Ah! Mijnheer wenst anoniem te blijven! Dat kan ook...

SCROOGE: NEE_NEE_NEE! Ik vier zelf nooit Kerstmis, het is een dag als een andere voor mij, en u denkt nu toch niet, dat ik die leeglopers een feestje ga aanbieden?

COLLECTANT: (verontwaardigd) Mijn waarde heer, u denkt wel hard over uw medemens in nood. Weet u wel dat er mensen op dit ogenblik sterven, ja mijnheer, STERVEN van kou en ontbering!!

SCROOGE: (schokschouderend) Ik kan me daar echt niet zo over opwinden als u; de wereld is dan verlost van een paar leeglopers die op onze zak leven, of beter: in leven worden gehouden. Het helpt zelfs de overbevolking bestrijden...niets dan pluspunten in mijn ogen.

COLLECTANT: Het spijt me dat ik moet vaststellen, mijnheer Scrooge, dat u zelfs op kerstavond zo weinig medeleven kunt opbrengen voor onze noodlijdende broeders.

SCROOGE: Ik begrijp niet waarom u er steeds maar die kerstavond bij-sleurt. Ik zei je toch al dat dit een dag is als alle andere! (staat op en opent de deur en roept naar Bob) Laat deze heer even uit, Cratchit!

COLLECTANT: (tracht Scrooge de hand nog te drukken, maar die doet alsof hij niets bemerkt en gaat terug achter zijn bureau zitten) Ik wens u hiermede toch nog eens zalig kerstfeest, meneer Scrooge en hoop van ganser harte, dat u nooit noodlijdend zult zijn. Goedenavond. (keert zich om en gaat af met knikje naar Cratchit)

SCENE DRIE

(Men hoort twee maal de winkelbel: de eerste maal als de collectant buitengaat - nog eens kort daarop als de neef van Scrooge binnenkomt).

NEEF: (opgewekt en spontaan, vriendelijke jongeman) Dag oom. Een zalig kerstfeest met veel heil en zege.

SCROOGE: (bromt zoiets als) Loop naar de maan met je wensen. Als ik het voor het zeggen had, zou iedere varkenskop die vrolijk kerts mis roepst aan het braadspit moeten worden geroosterd.

NEEF: Maar oom toch, wat zijn we weer brommerig en dat nog wel op een feestdag.

SCROOGE: Wel, vier zoveel je kunt maar laat mij met rust; die dingen zeggen me niets.

NEEF: Natuurlijk zegt het u niets, als u geen feest viert, hoe zou u...

SCROOGE: Geef mij eens één goede reden waarom ik feest zou vieren? Zou ik daar een zaakje aan doen? Wat zou me dat opleveren?

NEEF: Maar oom, alles wat een mens doet kan toch geen geld opbrengen?

SCROOGE: Als het niets opbrengt is het verloren moeite en bijgevolg totaal overbodig.

NEEF: Best oom, u mag nog zo erg grommen, mijn goede stemming kunt u niet bederven, want ik vind Kerstmis de zaligste tijd van het jaar.

CRATCHIT: (Vanop zijn plaats aan de lessenaar - applaudisseert)

SCROOGE: (steekt zijn nek uit in die richting en brult) Als ik je nog hoor, oorworm, dan kun je Kerstmis vieren op de keien, in plaats van voor je warme haard. (met een ruk naar zijn neef) En jij, waarom ga je niet in de politiek? Dan kun je ze in het parlement proberen om te praten en je persoonlijke mening opdringen aan mensen die er geen behoefte aan hebben. Ze zullen je er nog dik voor betalen. (Zakt ademloos neer en grijpt zijn zakdoek - wist zich het voorhoofd)

NEEF: Maar oom, maak u toch niet boos om niets. Ik kom u eigenlijk uitnodigen het kerstfeest bij ons door te brengen. Mijn vrouw heeft nog nooit eens de kans gekregen u van haar goede kookkunst te overtuigen. Ieder jaar hebt u een smoesje om mij af te wijzen. Dit jaar kom ik u toch weer uitnodigen, tegen beter weten in.

SCROOGE: (is bekomen en zegt droog) Geef me EEN goeie reden waarom ik mij zou verplaatsen op een gure winterdag om bij jullie te komen eten?

NEEF: Gewoon voor de gezelligheid. Kerstmis is nu eenmaal een familie-feest, en vermits wij familie zijn...

SCROOGE: (listig) Weet je wat ik denk? Dat je je suikeroompje komt opzoeken om met stroop in de gunst te komen.

NEEF: (knikt heftig nee)

SCROOGE: (ironisch) Ben je zo bang dat de erfenis je zal ontsnappen? Wel, je zult me nog veel stroop moeten smeren, want ik ben zo sterk als een paard, en overleef jullie allemaal.

NEEF: Maar oom, waarom al die lelijke gedachten? Wees toch niet zo...

SCROOGE: Welk belang kun je er bij hebben om mij uit te nodigen?

NEEF: Absoluut geen belang, echt waar. Wij voelen ons gewoon schuldig dat wij het zo goed en gezellig hebben, en dat u zo moederziel alleen in dat kille, oude huis van u moet zitten op kerstdag.

SCROOGE: (onder de indruk) Hoe weet... (verrast, herstelt vlug) Hoe kom je erbij!! En dan nog, wat kan het jou schelen?

NEEF: Toe nou oom, wij zijn echt bezorgd om u en houden van u, al snap ik soms zelf niet waarom.

SCROOGE: Dat lieg je. Je liegt als een marskramer. Als je denkt dat ik je niet doorheb, fortuinjager.

NEEF: (gelaten) Maar oom toch, wat doet u uzelf toch aan? Waarom toch steeds zo wantrouwend? Tegen uw eigen vlees en bloed nog wel.

SCROOGE: (even onder de indruk, dan resoluut) Betaal liever je schulden aan je kleermaker en dure schoenmaker in plaats van feestjes te geven. Weet je hoeveel rente die kerels je aanrekenen?

NEEF: (onderbreekt vlug) Jammer dat u er zo over denkt, oom, we hadden echt de beste bedoelingen toen we u uitnodigden op ons kerstfeestje voor morgen. Spijtig dat u alles weer eens verkeerd opneemt; laat ons toch goede vrienden blijven. (steekt zijn hand uit)

SCROOGE: (slaat minachtend tegen de open hand van zijn neef) Ik heb reeds zeer lang ondervonden, dat vrienden niet bestaan, dat zijn enkel personen die op basis van een vermoede vriendschap, je bij nacht en ontij het leven zuur maken door steeds maar een beroep op je te doen. Wel m'n beste, geef mij maar een balans die klopt, een kas met mooie cijfers, dat zijn de ware vrienden die je ergens brengen; daar kun je zelfs over mediteren en dromen. (raakt in vervoering)

NEEF: (wenst niet langer naar zijn gedaas te luisteren) Wel oom, ik heb gedaan wat ik kon. Er zijn geen erger doven dan zij die niet willen luisteren, nietwaar? Ik zal u mijn kerststemming toch niet laten bederven. (staat op) Een prettig kerstfeest oom, en het beste voor het nieuwe jaar.

SCROOGE: (komt terug uit de lucht gevallen en mompelt nors) Avond.
(Neef vertrekt en knikt tegen Cratchit samenzweerderig "prettige feest-
dagen": Men hoort de winkeldeur slaan nadat de winkelbel ging)

SCENE VIER

SCROOGE: Cratchit!

CRATCHIT: Ja mijnheer, ik kom (gaat in het bureau van Scrooge)

SCROOGE: Ik heb hier gedaan en ga nu naar huis. Hoever sta je met de
fakturen? Die wens ik vanavond nog de deur uit, want je zult wel onder-
vinden: mensen kopen zich nu arm om de kerst te vieren en als onze
fakturen komen, hebben ze niets meer over. Ik maakte het al te dikwijls
mee.

CRATCHIT: (reikt jas, hoed en paraplu of stok aan) Ja mijnheer, u kunt
op mij rekenen, ik draag ze vanavond nog rond.

SCROOGE: Goed dan... (doet zijn aangereikte jas aan en moet wel de dralende
houding van zijn bediende bemerken) En morgen heb je graag vrijaf zeker
om te feestten?

CRATCHIT: (Blij dat hij er zelf niet moet over beginnen.) Als het moge-
lijk zou zijn mijnheer Scrooge.

SCROOGE: Wat verkies je: een dag salaris kwijt of heel de volgende week bij-
werken?

CRATCHIT: Met al het werk voor de boeg, verkies ik bijwerken mijnheer!

SCROOGE: (verrast door dit zeer diplomatisch antwoord van zijn bediende,
is even uit zijn doen) Tot overmorgen dan. Sluit alles goed af, gooi de
sleutel maar bij mij in de brievenbus na je ronde, of nee, VOOR je ronde.

CRATCHIT: (heel gelukkig, zegt op alles ja) Zeker mijnheer Scrooge. Op
mij mag u rekenen, mijnheer Scrooge. (loopt voorop als hij Scrooge in
zijn mantel heeft geholpen, en doet nog de deur open - de winkelbel
één keer) Dank u en prettig kerstfeest, mijnheer Scrooge.

SCROOGE: Loop naar de maan met je feest (bel tweede keer, slag van deur)

D O E K

SCENE VIJF

(De scene wordt omgebouwd tot eetkamer met salon van Scrooge. Net zoals
het bureau is dit een kil en schimmig vertrek, waar een zuinig haardvuur
de grootste kou moet verjagen. Een slonzige huishoudster - piekhaar en
slonzige schort voor - ontvangt Scrooge. De voordeur slaat dicht en beiden